

NICOLAUS • LEONICVS THOMAEVS
ALEXANDRO CAPELLAE S.

Onstans iamdudum fuit opinio, Alexander amantissime, non modo eorum qui Patauij pueris nobis disciplinas publice profitebantur: sed aliorum etiam alijs in gymnasijs philosophantiũ frustra eos ad philosophiæ fores accedere, oleumq; (vt aiunt) & operam perdere, qui politioribus literis paulo excultiores, & liberaliter eruditi, rem illã aggredi concupiscerent. Hinc (vt audio) genitor ille tuus, vir alioqui prudentissimus, & si quis alius, rerum omnium experientissimus, cuiusdam ex illorum grege, cuius nomen in præsentia, ne mortuo detrudere videar, conticesco, verbis adductus, e poëtarũ rhetorumq; gremio diuulsum, qui tenellam adhuc ætatem tuam præclaris imbuebant institutis, & humanioribus literis excolebant, in sophistarum vepres, confragosaq; illorum coniecit angustias, vt nisi quis te paulopost respexisset deus, qui tantam perire non est passus indolem, in obsoletis me hercle ijs agrestioribusve & vere barbaris studijs tibi profecto consensendum fuisset. Verum subsequuta postea meliori quodam fato, & græcis emergentibus literis, excultior est ætas, quæ eiusmodi illorum opiniones erroris ignorantiaq; plenas esse manifeste declarauit, & plerosq; de meliori (vt aiunt) nota produxit viros, qui tum profitendo, tum scriptitando optimarum artium studijs magnopere profuisse videntur. Vt enim græcos omittam quos adolescentuli iam senes cognouimus, Bessarionas inquam, Theodoros, Argyropilos, Demetrios: e nostris certe Hermolaum Barbarum, Marsilium Ficinum, Picum Mirandulam, Hieronymum Donatum, aliosq; complures florētes nostra vidit ætas, qui philosophiam ab humanioribus studijs priorum incuria distractam & seiugatam, bono cum omine illis coniunxerunt, antiquamq; illi cum rerum maiestate leporis verborumq; gratiam restituerunt. Extant sanè pleraque illorum monumenta, in quibus neq; verba nullis subiectis rebus inaniter resonāt: neq; res ipsæ verborum nitorem & elocutionis elegantiam desiderare videntur. Nos quoq; ipsi (verbo absit adraestia) pro mediocritate nostra hanc illorum terentes semitam, quid profecerimus, iudicent alij: certe multum diuque laborauimus: omnesq; quotquot habere potuimus cum Academicorum, tum Peripateticorum græcos commentarios diligenter & sedulo lectitauimus. Præterea ne nobis tantummodo, & quod aiunt, ne intus caneremus, sed opera & exemplo alios etiam iuuaremus, decem integros annos Patauij philosophiam græce & latine professi sumus. Qua

etiam tempestate succisiuis operis cum alias phisicas complures, tum amatorias quasdam quæstiunculas Aristotelico more cōscripsimus, treisq; insuper de varia historia cōmētarios addidimus: paraphrasesq; præterea quasdam in Aristotelem, & plerosque dialogos præcipuas philosophiæ complexos partes socraticorum institutis confecimus. Cæterum dum in ijs versaremur studijs, & egregia vndique pullularent ingenia, præclareq; admodum agi cum literis videretur, subito (vt scis) tanta bellorum per vniuersam Italiam exarsit rabies, vt nullus non eius concuteretur angulus: præcipue autem ea vastitatis calamitas Aemiliam Venetiãq; con- triuit: quibus in locis (vt alia bellorum taceam mala) maxima agrorum pars, cum truculenter cæsis, tum abductis cultoribus, desolata penitus & deuastata fuit, opida diruta & euersa pleraque. omni denique vastitatis & miseriarum genere illis in regionibus est desæuitum. Patauium quin etiam Venetiæ caput, & studiorum disciplinarumq; omnium excellentis- simum gymnasium, innumeris hominum milibus tam arcta fuit obsidio- ne circumuallatum & oppressum, vt nihil sit factum propius quam vt vi caperetur, ferroq; & igni præclarissima & vetustissima Italiæ ciuitas fun- ditus interiret. Verum quid hæc tibi commemoro, qui non tantum inter- fuisti cum fierent, sed pro parte etiam præfuiisti, dum in Veneto exercitu qui Patauij inclusus tenebatur, Legati à secretis eras: & non minus stre- nuam quam diligentem ea tempestate operam patriæ præstares? His igitur me tunc cum publicis, tum vero priuatis afflictum consternatumq; miserijs, ne quid à me penitus abesset mali, domestica etiam (vt nosti) ex insperato oppressit calamitas. nanque vnicum & mihi charissimum ami- si fratrem, & eum certe fratrem, qui non solum familiæ nostræ moribus & doctrina, sed patriæ etiam gloriæ & ornamento esse potuisset. Quæ sanè fortunæ plaga adeo me consternauit (vera enim sunt fatenda) vt per non paru um temporis spatium nullis consolationum remedijs leuior fierem, aut omnino resipiscere possem. Maleq; profecto (vt opinor) mecum actū fuisset, nisi me philosophia fortunæ penè obrutum procellis, placidissimo recepisset sinu. Vbi cum legendo, tum scriptitando, & dura illa toleranter transmisi tempora, & maximam ægritudinis meæ leuationem planè sum consequutus. Qua etiam tempestate dialogum de cōpescendo luctu me ipse consolans composui: & rem non parui (vt arbitror) laboris aggressus sum facere, in qua nunc etiam versor, parua scilicet Aristotelis appel- lata naturalia conuertendi & explicandi, de quorum numero, de sensu & sensibili libellum cum iam absoluissem, de eodem (vt aiunt) oleo & opera eiusdem philosophi de memoria commentariolum explicare aggredie- bar. Cum enim circūstrepentibus adhuc bellorum ruinis, literarum vn-